

МІЖКУЛЬТУРНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

¹Вінницький національний технічний університет

²Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського

Анотація. У статті розглядається загальнотеоретичний зміст міжкультурної взаємодії в контексті діалогу культур і формування англomовної компетентності майбутнього фахівця

Ключові слова: міжкультурна взаємодія, діалог, культура, діалог культур, англomовна компетентність.

Abstract. The article deals with the content of intercultural communication in the context of culture's dialogue and English-speaking competence of a future specialist forming.

Keywords: intercultural communication, dialogue, culture, dialogue of culture, English-speaking competence.

У зв'язку з розширенням сфери спілкування виникає потреба в налагодженні міжнародних контактів, що передбачає не тільки подолання мовного бар'єру, але й формування готовності до міжнародного діалогу, розуміння культурної самобутності інших людей, визнання правомірності іншого бачення реальності й оволодіння новою концептуальною картиною світу, що вможливило розуміння соціальної дійсності й культури. Сучасні глобальні суспільно-політичні й економічні зміни викликають значний інтерес до культури інших народів як визначальної умови реалізації творчого потенціалу особистості й суспільства, форми ствердження самобутності народу й основи духовного здоров'я нації, міжкультурних контактів, що розвиваються сьогодні у специфічному культурноінтеграційному і соціально-психологічному контексті. Тому звернення до міжкультурної комунікації як домінуючої реалії сучасного світу є актуальною проблемою сьогодення і потребує з'ясування низки питань, пов'язаних із загальнотеоретичними аспектами, а саме через розкриття змісту міжкультурної комунікації у контексті діалогу культур [2].

Міжкультурний підхід дозволяє молодій людині побачити загальне і відмінне між культурами, оцінити власну точку зору, розуміння проблеми представниками інших народів, сформувати індивідуальну картину світу. В свою чергу він виступає способом виявлення комплексних взаємозв'язків, взаємозалежностей структурних елементів міжкультурної англomовної компетентності, що сприяють її успішному формуванню в контексті полікультурної педагогічної освіти, забезпечення організації процесу виховання на основі діалогу культур, з позицій толерантного сприйняття іншої культури і навчання цьому інших.

Проблема міжкультурної взаємодії сьогодні набуває великого значення. Відбувається становлення України як самостійної держави, інтенсивно розвиваються міжнародні та міжособистісні зв'язки з різними країнами світу. З огляду на це, визначальною стає для нашого суспільства проблема вміння спілкуватися як на офіційному, діловому, так і на побутовому рівнях рідною та іноземною мовами, керуватися провідними принципами людських взаємин – гуманізму, толерантних міжособистісних відносин [6].

Культура – складна філософська і соціальна категорія. Сам термін (від лат. cultura – обробка, виховання) має багато різних тлумачень. Культуру можна зрозуміти як певний соціальний механізм, який відтворює ті чи інші еталони і норми поведінки людей. Розвиток культури визначається, насамперед, наступністю, збереженням усіх позитивних цінностей які знаменують собою безперервність суспільного прогресу. Культура – це предметно-ціннісна форма засвоєвано-перетворювальної діяльності, в якій відображається історично-визначений рівень розвитку суспільства, народжується і утверджується сенс людського буття. Це сукупність практичних, матеріальних і духовних надбань, які відображають історично досягнутий рівень розвитку суспільства

і людини. Це досягнення людства у виробничій, суспільній і розумовій сферах. Дослідники звертають увагу також на ціннісну природу культури. Так І. Зязюн вважає, що культура зумовлює систему ціннісних уявлень кожної людини і регулює її індивідуальну, соціальну поведінку, слугує основою для постановки і здійснення пізнавальних, практичних і особистісних завдань [1, с. 131] І як стверджує М. Лукашевич: «Культура особистості розглядається як сукупність соціальних норм і цінностей, якими керується індивід у процесі практичної діяльності» [4, с. 28]. На думку А. Юдіна – культура як знаковий феномен наділена такими функціями: 1) фіксація інформації у різноманітних текстах (за Лотманом Ю.) [5, 272-274] культура – «спадкова пам'ять»); 2) здійснення комунікації в суспільстві в часі (передача інформації від покоління до покоління) і в просторі. Культура існує в предметних та особистісних формах, які можуть бути насичені турботою про людину. Так «предметні форми культури – це наслідки діяльності людей, певна система матеріальних та духовних цінностей: засоби, знаряддя праці, предмети побуту, наукові знання, філософські та релігійні системи, традиції та обряди, моральні принципи і норми, юридичні закони, твори мистецтва та інш. Особисті (персональні) форми культури – це люди як суб'єкти діяльності, носії певних культурних», а ми розуміємо – гуманістичних цінностей [3, с. 16]. Предметні та особисті форми культури являють собою неподільну цілісність, і становлять її певний тип, наділений в тій чи іншій мірі гуманістичними цінностями. Свій тип культури притаманний кожному народу як етнічній та історичній цілісності. Культурна цілісність характерна і для регіонів (культура європейська, африканська, слов'янська та інші), а також історичних епох (антична, культура Ренесансу, Барокко, доби Просвітництва). І хоча зі зміною історичних епох змінюється і тип культури, це зовсім не означає розриву культурної спадщини і традицій, бо кожна нова доба з необхідністю успадковує досягнення і надбання попередньої. Усе це дає змогу розглядати культурну історію людства як світовий процес, вживати поняття світової культури, сприймати людину в ній як планетарний феномен, аналізувати кризь її призму роль загальнолюдських гуманістичних цінностей. Саме тому одним із вагоміших у педагогічних, соціологічних дослідженнях виступає міжкультурний, культурологічний (або культурно-діяльнісний) підхід.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії . К.: АПН України, 1997. 396 с.
2. Козак А. В. Міжкультурна комунікація у контексті діалогу культур. Наукові записки. Сер. : Філологічні науки : зб. наук. пр. / Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. Вип. 118. С. 106–110.
3. Лекції з історії світової та вітчизняної культури / За заг. ред. А. В. Яртіся, С. Н. Шендрика, С. О. Черепанової. Львів: Світ. 1994. 496 с.
4. Лукашевич М. П. Соціалізація. Виховні механізми і технології. К. : ІЗМН, 1998. 112 с.
5. Lotman I. M. Szoveg-modell-tipus. Gondolat Konyvkiado, Bp., 1973. p. 272–274.]
6. Столяренко О. В., Столяренко О. В., Магас Л. М. Особливості навчання іноземної мови у контексті діалогу культур // Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 24 листопада 2021 р. Вінниця / гол. ред. Т. І. Ямчинська. Вінниця, 2021. –358 с. – С. 145-146.

Столяренко Оксана Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, oksanny-81@ukr.net

Столяренко Олена Вікторівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського м. Вінниця, olena-best@ukr.net

Stoliarenko Oksana Vasylivna, Candidat of Pedagogics, Associate Professor at Foreign Languages Department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia

Stoliarenko Olena Viktorivna, Doctor of Pedagogics, Professor of the Department of Pedagogy, Vocational Education and Management of Educational Institutions at Vinnytsia Mykhailo Kotsyubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, olena-best@ukr.net